

ADRODDIAD AR BENDERFYNIAD PWYLLGOR SAFONAU
CYNGOR SIR PENFRO

METHIANT HONEDIG I DDILYN Y COD YMDDYGIAD GAN Y
CYN-GYNGHORYDD KRAUS O GYNGOR TREF DOC PENFRO

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Cynullwyd cyfarfod o Bwyllgor Safonau Cyngor Sir Penfro er mwyn ystyried y mater uchod yn dilyn atgyfeirio Adroddiad ato gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ('PSOW') yn unol ag Adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- 1.2 Penderfynodd y Pwyllgor ar y mater ar sail y papurau, mewn cyfarfod yn Neuadd y Sir, Hwlfordd ar 8 Medi 2021, gan nad oedd y cyn-gynghorydd Kraus yn bresennol, ac roedd y Pwyllgor wedi penderfynu cyn hyn ar 23^{ain} Mehefin 2021 mewn gwrandawriad rhagarweiniol nad oedd yn gofyn am bresenoldeb cynrychiolydd o'r PSOW yn y cyfarfod na phresenoldeb unrhyw dystion.

2. DOGFENNAU

- 2.1 Roedd y Pwyllgor wedi derbyn ac ystyried yn ofalus Adroddiad, dyddiedig 23^{ain} Ebrill 2021, gan y PSOW ac roedd nifer o Atodiadau wedi eu cynnwys ac yn eu plith ddatganiadau tystion a geirda cymeriad ar ran y cyn-gynghorydd Kraus.
- 2.2 Roedd y Pwyllgor hefyd wedi derbyn ac ystyried yn ofalus dair set o gyflwyniadau a anfonwyd ymlaen gan y cyn-gynghorydd Kraus, ac roedd y rhain yn cynnwys dau gyflwyniad e-bost dyddiedig 9^{fed} Mehefin a 25^{ain} Mehefin 2021 a llythyr a dderbyniwyd ar 2^{il} Gorffennaf 2021.

3. NATUR YR HONIADAU

- 3.1 Honnwyd bod y cyn-gynghorydd Kraus wedi cyhoeddi postiad ar *Facebook* y gellid ei ystyried yn hiliol ac a allai fod â'r potensial i niweidio enw da Cyngor Tref Doc Penfro.
- 3.2 Dywedodd y cyn-gynghorydd nad oedd wedi adnabod yr awgrymiadau hiliol pan rannodd y postiad a dywedodd nad oedd yn berson hiliol.
- 3.3 Anfonodd swyddfa'r PSOW Adroddiad ar Ymchwiliad, dyddiedig 23^{ain} Ebrill 2021, at Swyddog Monitro Cyngor Sir Benfro a ddaeth i'r casgliad bod gweithredoedd y cyn-gynghorydd yn awgrymu torri Paragraff 4(a) a 4(b) o'r

Cod Ymddygiad a bod hynny hefyd yn debygol o fod yn gyfystyr â thorri
Paragraff 6(1)(a)

4. PARAGRAFFAU PERTHNASOL Y COD YMDDYGIAD

Paragraff	Manylion
2(1)(b)	... Rhaid i chi gadw at y cod ymddygiad hwn - pryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni eich bod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn rôl yr aelod y cawsoch eich ethol neu'ch penodi iddi.
2(1)(d)	... Rhaid i chi gadw at y cod ymddygiad hwn - bob amser ac mewn unrhyw swyddogaeth, mewn perthynas ag ymddygiad a nodwyd ym mharagraffau 6 (1)(a) a 7.
4(a)	Mae'n rhaid i chi - gyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyledus i'r egwyddor y dylid cynnig cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, hil, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd.
4(b)	Mae'n rhaid i chi - ddangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill.
6(1)(a)	Mae'n rhaid i chi - beidio ag ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried ei fod yn dwyn anfri ar eich swyddfa neu'ch awdurdod.

5. CANFYDDIADAU FFEITHIOL

5.1 Nododd y Pwyllgor Safonau y ffeithiau perthnasol **diamheuol** a ganlyn: -

5.1.1 Llofnododd y cyn-gynghorydd Kraus ymrwymiad i gadw at y Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau Cyngor Tref Doc Penfro ar 12^{fed} Mai 2017.

- 5.1.2 Derbyniodd y cyn-gynghorydd Kraus nad oedd wedi mynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad.
- 5.1.3 Roedd gan y cyn-gynghorydd Kraus, ar adeg y digwyddiadau hyn, “dudalen” (neu gyfrif personol) ar y plattform cyfryngau cymdeithasol “Facebook”.
- 5.1.4 Roedd y darluniad ohono'i hun a gyhoeddodd y cyn-gynghorydd Kraus ar ei dudalen *Facebook* yn ei ddisgrifio fel Cynghorydd Tref a Chyn-Faer Doc Penfro.
- 5.1.5 Ar 14^{eg} Mehefin 2020, cyhoeddwyd a rhannwyd y llun dan sylw ar dudalen *Facebook* y cyn-gynghorydd Kraus.
- 5.1.6 Ni thynnodd y cyn-gynghorydd Kraus y llun oddi yno tan y diwrnod ar ôl i Clerc Cyngor Tref Doc Penfro ofyn iddo wneud hynny.
- 5.1.7 Ar 16^{eg} Mehefin 2020 ymddiswyddodd y cyn-gynghorydd Kraus o'i rôl fel Aelod o Gyngor Tref Doc Penfro yn fuan ar ôl iddo gwrdd â'r Clerc a'r Maer.
- 5.1.8 Adroddodd y *Western Telegraph* ac allfeydd y wasg genedlaethol ar y digwyddiadau sy'n sail i'r gŵyn hon.
- 5.1.9 Derbyniwyd nifer o gwynion gan Gyngor Doc Penfro, gan Gyngor Sir Penfro a chan swyddfa'r Ombwdsmon am gamau gweithredu'r cyn-gynghorydd Kraus am iddo rannu'r postiad *Facebook*.
- 5.1.10 Mae'r cyn-gynghorydd Kraus wedi ymddiheuro am unrhyw dramgwydd a achoswyd ganddo wrth rannu'r llun ar *Facebook*.
- 5.2 Canfu'r Pwyllgor y ffaith berthnasol **ddiamheuol** ychwanegol ganlynol: -
- 5.2.1 Dywedodd y cyn-gynghorydd Kraus wrth y wasg ei fod wedi cael ei ‘hacio’ pan nad oedd hynny'n wir.
- 5.2.2 Canfu'r Pwyllgor Safonau y canlynol mewn perthynas â'r un ffaith berthnasol **ddadleuol**: -
- 5.3.2 Y byddai unrhyw berson rhesymol wedi bod yn ymwybodol bod y llun a gyhoeddwyd ar *Facebook* gan y cyn-gynghorydd Kraus yn debygol o gael ei dehongli fel un hiliol a/neu ddirmygus tuag at bobl ddu a'i fod ef, ar sail tebygolrwydd, yn ymwybodol o'r ffaith hon.

5.4 RHESYMAU

- 5.4.2 Nododd y Pwyllgor fod dehongli'r postiad *Facebook* yn fater goddrychol; serch hynny, roeddent o'r farn, oherwydd cynnwys a chyfosodiad y ffotograffau, y byddai unrhyw berson rhesymol yn sylweddoli y gallai'r postiad achosi tramgwydd ac yn wir fe fu i hyn achosi tramgwydd.

- 5.4.3 Fel Cynghorydd a chyn-Faer Cyngor Tref, roedd y Pwyllgor o'r farn, er nad oedd y cyn-gynghorydd Kraus wedi mynychu'r hyfforddiant perthnasol a ddarparwyd gan Gyngor Tref Doc Penfro, y dylai fod wedi bod hyd yn oed yn fwy amlwg iddo y dylai gymryd gofal yn ei ddefnydd o gyfryngau cymdeithasol. Nid oedd y Pwyllgor o'r farn bod hwn yn fater cenedliadol ac y byddai unigolion o bob cenhedlaeth yn gwerthfawrogi natur sarhaus y postiad.
- 5.4.4 Nododd y Pwyllgor nad mater o edrych ar bostiad yn unig oedd hyn, roedd y cyn-gynghorydd Kraus hefyd wedi 'hoffi' a rhannu'r cynnwys yn weithredol. Roeddent o'r farn nad oedd wedi tynnu'r postiad oddi yno ar unwaith ar ôl cael ei rybuddio am natur sarhaus y postiad gan Glerc y Cyngor ac yn wir yn dilyn arwydd gan ffrind ar *Facebook* y byddai'r postiad yn achosi tramgwydd.
- 5.4.5 Gan fod adroddiadau diweddar wedi bod yn y cyfryngau ynghylch gwrthdystiadau cyhoeddus a hiliaeth, roedd y Pwyllgor o'r farn y byddai yna wybodaeth ddwysach o'r problemau. Felly, ar sail cydbwysedd tebygolrwydd, roedd o'r farn bod y cyn-gynghorydd Kraus yn ymwybodol bod ei bostiad yn hiliol ac yn sarhaus ac y byddai'n achosi tramgwydd. Roedd o'r farn ei bod yn annhebygol y byddai ef wedi camddeall yr arwyddocâd.
- 5.4.6 Bu'r Pwyllgor yn ystyried cyflwyniadau'r cyn-gynghorydd Kraus a chyflwyniadau tystion a nododd nad oeddent hwy yn ei ystyried yn berson hiliol. Serch hynny, nododd y Pwyllgor sylwadau'r tystion bod y gweithredoedd wedi bod yn naïf ac yn rhai hurt. Daeth y Pwyllgor i'r casgliad, ar y gorau, bod 'hoffi' a rhannu'r postiad gan y cyn-gynghorydd wedi bod yn weithred naïf.

6 CANFYDDIADAU MEWN PERTHYNAS AG UNRHYW FETHIANT I GYDYMFFURFIO Â'R COD

6.1 Paragraff 2 y Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau

O ran rhinwedd y swydd roedd y cyn-gynghorydd Kraus yn gweithredu ynddi, daeth y Pwyllgor i'r casgliad bod Paragraffau'r Cod Ymddygiad yn berthnasol yn eu cyfanrwydd oherwydd, yn unol â Pharagraff 2(1) (b) y Cod, roedd y cyn-gynghorydd Kraus, adeg y postiad, yn honni ei fod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff ei fod yn gweithredu fel cynrychiolydd ei awdurdod.

6.2 RHESYMAU

- 6.2.1 Roedd y Pwyllgor o'r farn, gan fod datganiad amlwg ar dudalen *Facebook* y cyn-gynghorydd yn nodi; 'Rwy'n Gynghorydd Tref ac yn Gyn-Faer Doc Penfro

ac rwy'n hoffi cyflawni pethau', ei fod o leiaf yn rhoi'r argraff ei fod yn cymeradwyo'r postiad yn rhinwedd ei hawl swyddogol yn ogystal ag yn breifat.

6.2.2 Nododd y Pwyllgor fod y cyn-gynghorydd yn weithgar yn y gymuned ac yn benodol yn ei ymwneud â llawer iawn o waith elusennol. Gan fod y dudalen *Facebook* yn cyfeirio at ei statws fel Cynghorydd, byddai postiad yn dod yn annatod gysylltiedig â'r statws hwnnw ac mae'n sicr y byddai'n disgwyl bod cred yn cael ei rhoi i unrhyw beth y byddai'n ei rannu ar ei dudalen *Facebook* oherwydd y statws hwnnw.

7. CANFYDDIADAU FFEITHIAU PERTHNASOL SYDD YN DATGELU METHU CYDYMFFURFIO Â'R COD

7.1 Yng ngoleuni'r holl ffeithiau y cytunwyd arnynt, eu canfyddiad ar y ffaith ddadleuol a'r holl dystiolaeth, roedd y Pwyllgor Safonau o'r farn bod y cyn-gynghorydd Kraus wedi torri'r Cod Ymddygiad yn hyn o beth: -

7.1.1 Paragraff 4(b): Nad oedd wedi dangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill trwy bostio a rhannu postiad *Facebook* a oedd yn hiliol, yn ddirmygus ac yn sarhaus i eraill.

7.1.2 Paragraff 6(1)(a): Ei fod wedi ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried fel un oedd yn dwyn anfri ar ei swydd a'i awdurdod.

7.2 Nid oedd y Pwyllgor o'r farn bod y cyn-gynghorydd Kraus wedi torri'r Cod Ymddygiad yn hyn o beth, serch hynny: -

7.2.1 Paragraff 4(a): Nid oedd y Pwyllgor o'r farn bod geiriad penodol y Paragraff hwn wedi'i ddefnyddio.

7.3 RHESYMAU

Daeth y Pwyllgor i'r casgliad ei bod yn ymddangos bod 'hoffi' a rhannu ffotograffau oedd yn hiliol ac yn ddirmygus wrth eu cyfod yn hyrwyddo'n glir safbwyntiau hiliol a'i fod wedi methu â dangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill. Roedd y ffaith bod y postiad ar *Facebook* wedi rhoi bod i nifer o gwynion (a dderbyniwyd gan y *PSOW*, y Swyddog Monitro a Chlerc Cyngor Tref Doc Penfro) yn tanlinellu'r pwynt hwn.

7.3.1 Roedd y ffaith bod y Pwyllgor wedi canfod bod y postiad yn dramgwyddus ac yn hiliol ac wedi dod i'r casgliad y byddai unrhyw berson rhesymol wedi ei ystyried felly, yn golygu bod yr ymddygiad yn dangos methiant i ddangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill.

7.3.2 Roedd y Pwyllgor o'r farn y gellid yn rhesymol ystyried bod yr ymddygiad yn dwyn anfri ar swydd y cyn-gynghorydd yn ogystal â'r awdurdod gan fod y dudalen *Facebook* yn cyfeirio'n benodol at y Cyngor Tref. Adroddodd y wasg ar y mater fel bod yn rhaid i'r Maer a'r Clerc ymyrryd a bu'n rhaid i'r Clerc ddelio ag ymholiadau gan y wasg. Byddai aelodau'r cyhoedd, o'r herwydd, yn cysylltu'r ymddygiad â'r Cyngor Tref.

7.3.3 Gyda golwg ar Baragraff 4(a) y Cod, roedd y Pwyllgor o'r farn, oherwydd geiriad penodol y Paragraff ynghyd â'r Canllawiau *PSOW* perthnasol, nad oedd yr ymddygiad yn cyd-fynd â'r cysyniad o gyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau gan roi sylw dyledus i egwyddorion cyfle cyfartal. Nid oedd y cyn-gynghorydd yn cyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau'r Cyngor, yn weithredol felly, yng nghyd-destun yr egwyddorion hyn.

8. ERTHYGL 10 Y CONFENSIWN EWROPEAIDD AR HAWLIAU DYNOL

8.1 Mae Erthygl 10 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol yn nodi fel a ganlyn; -

“1. Mae gan bawb yr hawl i ryddid mynegiant. Bydd yr hawl yn cynnwys rhyddid i arddel barn ac i dderbyn a rhannu gwybodaeth a syniadau heb ymyrraeth gan awdurdod cyhoeddus ac ni waeth beth fo'r terfynau ...

2. Gall arfer y rhyddid hwn, gan ei fod yn ysgwyddo dyletswyddau a chyfrifoldebau, fod yn ddarostyngedig i unrhyw ffurfioldebau, amodau, cyfyngiadau neu gosbau fel a ragnodir gan y gyfraith ac sy'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd, er budd ... diogelwch y cyhoedd, ar gyfer atal anhrefn neu drosedd, er mwyn amddiffyn iechyd neu foesau, er mwyn amddiffyn enw da neu hawliau eraill...”

8.2 Cytunodd y Pwyllgor y byddai canfod toriad ac unrhyw sancsiwn yn cynnwys toriad *prima facie* mewn perthynas ag Erthygl 10 yn yr ystyr y gellid barnu bod y canfyddiadau yn cyfyngu ar hawl y cyn-gynghorydd i ryddid mynegiant fel gwleidydd; ond roedd o'r farn y byddai yna gyfiawnhad dros gyfyngiadau'r Cod oherwydd Erthygl 10(2). Nid oedd yr amddiffyniad uwch yn ymestyn, yn eu barn hwy, i bostiadau direswm neu dramgwyddus ar *Facebook*, nac i'r hyn oedd yn debyg i 'iaith casineb' oedd yn cael ei anelu at bardduo lliw, hil neu genedligrwydd.

8.3 Canfu'r Pwyllgor, er bod y rhyddid mynegiant yn hawl ddynol sylfaenol, fod y postiad mor eithafol a sarhaus a bod yna gyfyngiadau angenrheidiol, a bod y postiad ymhell y tu hwnt i'r hyn y gellid ei ystyried yn fynegiant rhesymol. Roedd yn angenrheidiol, er budd y cyhoedd, bod safonau ymddygiad priodol

yn cael eu harfer gan Aelodau awdurdodau lleol er mwyn diogelu hawliau ac urddas pobl eraill.

9. **CANFYDDIAD MEWN PERTHYNAS Â SANCSIWN**

9.1 Ystyriodd y Pwyllgor holl ffeithiau'r achos a therfynodd trwy benderfyniad unfrydol y dylid **ceryddu**’r cyn-gynghorydd Kraus mewn perthynas â'r toriadau uchod o'r Cod dan Reoliad 9(1)(c) o Reoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001.

9.2 **RHESYMAU**

- 9.2.1 Cymerodd y Pwyllgor i ystyriaeth y ddau ddatganiad ategol a wnaed mewn perthynas â'r cyn-gynghorydd Kraus a derbyniodd y Pwyllgor fod ei waith elusennol yn y gymuned yn haeddu clod.
- 9.2.2 Mewn perthynas â'r canfyddiadau uchod, fodd bynnag, er gwaethaf y dystiolaeth o gymeriad da, roedd y Pwyllgor o'r farn na fyddai gosod cosb o gwbl felly yn cydnabod natur ddifrifol toriadau'r Cod.
- 9.2.3 Roedd y Pwyllgor wedi ystyried y ffactorau lliniarol canlynol: - Cofnod da blaenorol, ei ymddiswyddiad, peth mynegiant o edifeirwch a chydabyddiaeth a chydweithrediad ag ymchwiliad y *PSOW*.
- 9.2.4 Roedd y Pwyllgor wedi ystyried y ffactorau gwaethybol canlynol: - Hyd y gwasanaeth a hynafedd blaenorol, nodi i ddechrau ei fod wedi cael ei 'hacio', diffyg mewnwelediad bod y weithred yn hiliol ac yn ddirmygus ac yn olaf bod rhannu'r postiad ar *Facebook* yn fynegiant o safbwyntiau nad oeddent 'yn deilwng o barch mewn cymdeithas ddemocrataidd, yn anghydnaws ag urddas dynol ac yn gwrthdaro â hawliau sylfaenol pobl eraill'.

LLOFNODWYD C Kershaw

Ms Corinna Kershaw, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau

DYDDIEDIG 4 Hydref 2021